

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/1/2015
Identifikačné číslo spisu:	7013200990
Dátum vydania rozhodnutia:	20.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7013200990.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa Ing. Y. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o sumu invalidného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Sd/49/2013-103 zo dňa 3. októbra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Sd/49/2013-103 zo dňa 3. októbra 2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa ustanovenia § 250q ods. 2 O. s. p. ako vecne správne a zákonné rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 25.04.2014, ktorým podľa § 70 ods. 1, § 82 a § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia priznala navrhovateľovi invalidný dôchodok od 30.06.2012 v sume 73,90 € mesačne, zvýšený postupne od 01.01.2014 na sumu 76,80 € mesačne.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že opravný prostriedok navrhovateľa smeroval pôvodne voči rozhodnutiu odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. apríla 2013, ktorým bol navrhovateľovi podľa § 70 ods. 1, § 82 a § 274 zákona a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 od 30. júna 2012 priznaný invalidný dôchodok v sume 41,30 € mesačne. Navrhovateľ namietal výšku priznaného invalidného dôchodku tvrdiac, že odporkyňa mala pre výpočet sumy dôchodku aplikovať čl. 30 zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení a namietal tiež priznanú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Po doplnení dokazovania vypracovaním kontrolného posudku posudkovej lekárky Sociálnej poisťovne, ústredia, vysunutým pracoviskom v Prešove zo dňa 19. marca 2014, ktorým bola navrhovateľovi priznaná miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách 75 % od 30.06.2012,

odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - I. z 25.04.2014 svoje pôvodné rozhodnutie z 22.04.2013 zrušila a rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - II. z toho istého dňa priznala navrhovateľovi od 30. júna 2012 invalidný dôchodok v sume 73,90 € mesačne, zvýšený postupne od 01.01.2014 na sumu 76,80 € mesačne. S novým posúdením zdravotného stavu navrhovateľ súhlasil, ale zotrval na svojej námietke, týkajúcej sa výpočtu sumy priznaného dôchodku.

Krajský súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu odporkyne dospel k záveru, že opravnému prostriedku navrhovateľa nie je možné vyhovieť. Odporkyňa rozhodla o výške invalidného dôchodku navrhovateľa podľa § 70 ods. 1, § 82 a § 274 zákona a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 a v súlade s čl. 20 ods. 1 Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení (ktorý sa spolu s čl. 12 a 33 zmluvy naďalej uplatňuje podľa prílohy II uvedeného nariadenia), podľa ktorého doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia ČSFR sa považujú za doby zabezpečenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dňom. Nebolo sporné, že k 01.01.1993 bol navrhovateľ zamestnaný v Českej republike, pričom Česká správa sociálneho zabezpečenia potvrdila získanú dobu sociálneho zabezpečenia podľa právnych predpisov Českej republiky od 01.09.1980 do 10.05.1995 a od 18.05.1995 do 31.08.1996. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7So/114/2011 z 31. júla 2012, v ktorom je vyslovený právny názor, že ak mal zamestnávateľ ku dňu rozdelenia Československej federatívnej republiky sídlo v Českej republike, všetky doby zabezpečenia spred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia v Českej republike.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľ nemal v konaní úspech a odporkyni právo na náhradu trov konania neprináleží.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ včas odvolanie z dôvodu, že krajský súd nesprávne vyhodnotil skutkové zistenia a nerozhodol v duchu nálezu I. ÚS 255/2010 z 30. júna 2011, z ktorého cituje: „Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu.“ Má za to, že predseda senátu nepochopil správne jeho námietku, pretože nenamietal dĺžku doby poistenia, ale skutočnosť, že odporkyňa mu nezapočítava odpracované roky v plnom rozsahu do výpočtu invalidného dôchodku. Poukázal na čl. 1 písm. u/ nariadenia definujúci dobu zamestnania a čl. 5 písm. b/ o rovnocennosti zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach, ktoré odporkyňa nerešpektuje. Odporkyňa síce uvádza, že na priznanie dôchodku za obdobie rokov 1980 až 1996 je príslušná Česká správa sociálneho zabezpečenia, ale vzhľadom na rozdielnu legislatívu mu nárok na invalidný dôchodok v ČR nevznikol, takže za celé uvedené obdobie nedostane žiadny dôchodok. Vzhľadom na jeho nadštandardné príjmy by mu za všetky odpracované roky vyšiel v plnej invalidite dôchodok cca 440 €, pričom odporkyňa mu priznala 76 €, čo považuje za nespravodlivé. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9So/42/2009, podľa ktorého rozdelenie ČSFR nemôže byť navrhovateľovi ako občanovi bývalej ČSFR a teraz Slovenskej republiky na ujmu. Preto poistenie získané do 31.12.1992 na území spoločného štátu nemožno považovať za dobu odpracovanú v cudzine, lebo by to odporovalo čl. 39 ods. 1 Ústavy SR.

Navrhol preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na nové konanie a rozhodnutie.

Odporkyňa vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedla, že dôvody odvolania nepovažuje za opodstatnené. Má za to, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Odporkyňa ako verejnoprávna inštitúcia je povinná dodržiavať právne predpisy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj právne predpisy Európskej únie.

Podľa čl. 7 Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

S prihladením na oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 185/2004 Z.z., majú koordinačné nariadenia Európskej únie o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Z článku 3 ods. 1 písm. c/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady (EHS) č. 883/2004 vyplýva povinnosť použiť koordinačné nariadenia Európskej únie na dávky v invalidite, medzi ktoré patrí aj invalidný dôchodok.

Podľa článku 8 ods. 1 tohto nariadenia, niektoré ustanovenia dohôd o sociálnom zabezpečení, ktoré uzavreli členské štáty pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia, naďalej ostávajú v platnosti za predpokladu, že sú výhodnejšie pre príjemcov dávok alebo ak vyplývajú z určitých historických okolností a ich účinok je obmedzený časom, ak sú tieto ustanovenia uvedené v prílohe II.

V súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou II. nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 sa po vstupe Slovenskej republiky a Českej republiky do Európskej únie naďalej uplatňujú ustanovenia čl. 12, 20 a 33 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení.

V súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou I nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 sa po vstupe Slovenskej republiky a Českej republiky do Európskej únie naďalej uplatňujú články 15 a 16 Správnej dohody o vykonávaní Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení.

Odporkyňa poukázala aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7So/38/2009 z 26.11.2009 a 9So/93/2010 z 08.07.2011, v ktorých bol vyslovený právny názor, podľa ktorého rozdelenie spoločného štátu a vznik dvoch samostatných nástupníckych štátov je osobitnou historickou okolnosťou s obmedzeným časovým účinkom na právne vzťahy, ktoré vznikli počas trvania spoločného štátu, preto sa má v súlade s koordinačnými nariadeniami Európskej únie použiť čl. 20 Zmluvy, ktorý sa naďalej uplatňuje aj po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.

Podľa článku 20 ods. 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení, doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa považujú za doby zabezpečenia toho štátu, na území ktorého mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dňom.

Nástupnícké štáty ČSFR sa teda okrem iného vysporiadali aj s otázkou, ktorý nástupnícky štát má vyplácať dôchodok za doby zabezpečenia získané počas existencie spoločného štátu; pravidlo ustanovuje citovaný čl. 20 Zmluvy. Skutočnosť, že ak mal zamestnávateľ ku dňu rozdelenia ČSFR sídlo v Českej republike, všetky doby zabezpečenia pred týmto dňom sa považujú za doby zabezpečenia v Českej republike, potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 7So/114/2011 z 31. júla 2012 (R 69/2013).

Pretože navrhovateľ bol ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zamestnaný na území Českej republiky, všetky doby zabezpečenia, ktoré získal pred 1. januárom 1993 sa považujú za doby zabezpečenia získané podľa právnych predpisov Českej republiky a dôchodok je za ne príslušná poskytnúť Česká správa sociálneho zabezpečenia.

K namietanej diskriminácii odporkyňa uviedla, že pri určení sumy invalidného dôchodku nebolo s navrhovateľom zaobchádzané odlišne ako s inými dôchodcami, ktorí sa ocitli v podobnej situácii, preto

diskriminovaný nebol.

Odporkyňa trvá na vecnej správnosti preskúmaného rozhodnutia a navrhuje, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť. Rozhodol jednomyseľne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20.01.2016 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa čl. 8 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, toto nariadenie nahrádza všetky dohovory o sociálnom zabezpečení uplatniteľné medzi členskými štátmi, na ktoré sa vzťahuje rozsah a pôsobnosť nariadenia. Niektoré ustanovenia dohôd o sociálnom zabezpečení, ktoré uzavreli členské štáty pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia, však naďalej zostávajú v platnosti za predpokladu, že sú pre príjemcov výhodnejšie, alebo ak vyplývajú z určitých historických okolností a ich účinok je obmedzený časom. Aby tieto ustanovenia zostali v platnosti, zahrnú sa do prílohy II (t. j. čl. 12, 20 a 33 Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení).

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne o priznaní invalidného dôchodku navrhovateľovi zo dňa 25.04.2014.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov, na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku doplnia ďalšie dôvody.

Nebolo sporné, že navrhovateľ bol ku dňu rozdelenia ČSFR zamestnaný v Českej republike, preto v súlade s ustálenou judikatúrou všetky doby zabezpečenia spred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia v Českej republike.

Podstatou odvolania je námietka navrhovateľa, že odporkyňa mu nezapočítala odpracované roky v plnom rozsahu do výpočtu invalidného dôchodku. Má za to, že takýto postup odporkyne nie je v súlade s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ani s čl. 1 písm. u/ a čl. 5 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. Tieto námietky, zhodne s krajským súdom, ani odvolací súd nepovažuje za opodstatnené. Pravidlo na započítanie dôb zabezpečenia upravuje čl. 20 Zmluvy, ktorý sa v súlade s čl. 8 ods. 1 a prílohou II. nariadenia uplatňuje aj naďalej. Je teda nesporné, že odporkyňa postupovala pri výpočte sumy invalidného dôchodku navrhovateľa v súlade s relevantnými právnymi predpismi a v súlade s ústavným princípom, ktorý jej dovoľuje konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zakotvené v čl. 39 ods. 1 Ústavy SR sa realizuje priznaním dávok, ktoré sú podmienené splnením podmienok vyplývajúcich z konkrétnych právnych noriem. Ani z ustanovení nariadenia, na ktoré navrhovateľ poukazuje, nemožno vyvodiť nezákonnosť rozhodnutia odporkyne. Čl. 1 písm. u/ nariadenia definuje dobu zamestnania, ktorá nie je sporná a čl. 5 písm. b/ hovorí o rovnocennosti zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach, čo ale v danej veci jednoznačne upravuje citovaný čl. 20 Zmluvy. Odvolací súd súhlasí aj s názorom odporkyne, že v prípade navrhovateľa nemožno hovoriť o diskriminácii, pretože pri určení sumy invalidného dôchodku nebolo s navrhovateľom zaobchádzané

odlišne ako s inými dôchodcami v obdobnej situácii.

Odporkyňa v preskúvanom rozhodnutí teda postupovala správne, keď mala za to, že ku dňu rozdelenia ČSFR mal zamestnávateľ navrhovateľa sídlo v Českej republike, preto všetky doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľ získal pred 01.01.1993, sú dobami zabezpečenia získanými podľa právnych predpisov ČR a poskytnúť dôchodkovú dávku za uvedené obdobie je oprávnená Česká správa sociálneho zabezpečenia.

Z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval preskúvané rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 25.04.2014 za zákonné a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyni náhrada trov nepatrí zo zákona.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.